

Onderzoeksverantwoording

Monitor Waarde van cultuur 2024

September 2024

Boekmanstichting
Het PON & Telos
Kunstloc Brabant
Pyrrhula Research Consultants

Cultureel kapitaal

Culturele infrastructuur en cultureel aanbod (benchmark)

We hebben openbare data over cultuur verzameld voor zover die uit te splitsen zijn naar de twaalf provincies van Nederland. Hiermee komt de positie van de provincie Noord-Brabant in vergelijking tot andere provincies in beeld. Dit deel van het onderzoek kan dan ook worden gezien als een provinciale benchmark. De aanpak sluit aan bij de werkwijze van de Regionale Cultuurmonitor van de Boekmanstichting, een monitor die voor een belangrijk deel is ontstaan vanuit de dataverzameling voor de landelijke Cultuurmonitor van de Boekmanstichting en de specificaties hierop voor de provinciale benchmarks zoals die in eerdere edities van Waarde van Cultuur en andere provincies zoals Zeeland en Gelderland. Ook de indicatoren die verzameld zijn komen uit deze benchmark en de monitor van de Boekmanstichting. Het gaat dan met name om cijfers over het culturele aanbod (zowel soorten instellingen als soorten tentoon- en voorstellingen, maar ook nabijheid van voorzieningen), participatie (cultuurdeelname passief en actief) en geldstromen (financiering vanuit overheden en fondsen), bedrijvigheid en werkgelegenheid.

De cijfers komen uit de periode 2017–2022 en soms 2023. De data komen met name van het CBS, van andere landelijke trendonderzoeken (zoals het LISS-panel van Centerdata van de Universiteit van Tilburg) en van brancheorganisaties zoals die van poppodia en festivals, musea en bibliotheken. Alle data zijn geordend naar provincie. Daarmee worden absolute verschillen met andere provincies inzichtelijk, bijvoorbeeld: Noord-Brabant heeft een x-aantal bioscopen en dat is meer/minder dan andere provincies. We kijken echter ook naar gewogen data, voor zover weging relevant kan worden toegepast. De weging is op basis van bevolkingsaantallen per provincie (voor elk jaar in de periode 2017–2023). Zo ontstaat een gewogen rangorde van de provincies, bijvoorbeeld Noord-Brabant heeft per hoofd van de bevolking x-aantal bioscopen en staat daarmee landelijk op een x-plaats tussen alle andere provincies (waarvan uiteraard ook de cijfers gewogen zijn).

Bronnen CULTURELE INFRASTRUCTUUR

- Musea Boekmanstichting (maatwerk)
- Kunstuitleencentra CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Kunstgalerieën en expositieruimten CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Rijksmonumenten RCE Erfgoedmonitor
- Beschermd stads- en dorpsgezichten RCE Erfgoedmonitor
- Podiumkunstbedrijven, -organisaties CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Theaterzalen CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Publiekscapaciteit theaterzalen CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Bioscopen NVBF Jaarverslagen
- Bioscoopdoeken NVBF Jaarverslagen
- Bioscoopstoelen NVBF Jaarverslagen
- Poppodia (lid VNPF) VNPF Jaarverslagen
- Popfestivals (lid VNPF) VNPF Jaarverslagen
- Boekwinkels CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Bibliotheken (vestigingen) Dashboard bibliotheekstatistiek (WSOB/KB) CULTUREEL AANBOD
- Tijdelijke tentoonstellingen in eigen museum Boekmanstichting (maatwerk)
- Totaal voorstellingen podiumkunst CBS Statline (Opendata.cbs.nl)

- Theatervoorstellingen CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Muziekvoorstellingen CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Dansvoorstellingen CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Muziektheatervoorstellingen CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Cabaret- en kleinkunstvoorstellingen CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Overige voorstellingen CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Activiteiten bibliotheken Dashboard bibliotheekstatistiek (WSOB/KB)

Bronnen NABIJHEID CULTURELE VOORZIENINGEN

- Nabijheid museum CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Nabijheid podiumkunsten (exclusief festivals)
- CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Nabijheid bioscopen CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Nabijheid poppodium CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Nabijheid bibliotheken CBS Statline (Opendata.cbs.nl)

Cultuurlocaties en subsidierelatie

In de herfst van 2023 is aan twaalf Noord-Brabantse gemeenten gevraagd te kijken naar een lijst met cultuurlocaties. Deze lijst was samengesteld door het Utrechtse onderzoeksbureau Dialogic op basis van de presentie van die locaties op Google Maps. Op de lijst stonden locaties die zichzelf op Google Maps afficheerden als een museum, een beeldende-kunstlocatie (zoals een openbaar toegankelijk atelier of een galerie), een bioscoop of filmhuis, een locatie waar muziek geprogrammeerd wordt, een theater of zaal voor podiumkunst, een bibliotheek, of een locatie die meerdere van de genoemde functies of andere functies vervult dan hiervoor genoemd (zie de onderzoeksverantwoording voor meer details over de selectiecriteria en aanpak).

Dialogic gaf al een eerste vermoeden of de locaties op de lijsten cultuurlocaties waren (mede op basis van BAG-gegevens over de functie van de locaties), vervolgens keken de onderzoekers naar wat zij tot cultuurlocaties rekenden en tot slot keken de (cultuurambtenaren van de) gemeenten naar de lijsten. Hun stem was doorslaggevend om te bepalen of een locatie een cultuurlocatie was (zij schraptten locaties en vulden de lijsten soms aan met niet eerder aangetroffen locaties) en tekenden aan of die locatie een subsidierelatie met de gemeente had.

Het cijfermatig resultaat van de zoektocht naar cultuurlocaties staat in de publicatie. We kijken naar de resultaten van twaalf Noord-Brabantse gemeenten. Zowel de gemeenten die bij de B7 horen, te weten: Breda, Eindhoven, Helmond, 's-Hertogenbosch, Oss, Roosendaal en Tilburg; als gemeenten van de M5 (middelgrote vijf gemeenten): Bergen op Zoom, Maashorst, Meierijstad, Oosterhout en Waalwijk.

Talentontwikkeling

De selectie op de culturele opleidingen is gebaseerd op Waarde van cultuur Brabant 2022. Vervolgens is er een aantal wijzigingen doorgevoerd. Eerder werd per opleiding bepaald of deze wel of niet 'cultureel' is door naar het curriculum te kijken. Zo kon het zijn dat de ene opleiding, bijvoorbeeld Communicatie, aan de ene onderwijsinstelling wel meegeteld werd, en aan de andere niet. Ten behoeve van de eenduidigheid zijn vanaf deze editie opleidingen met dezelfde

naam óf wel, óf niet meegenomen – ongeacht beschikbare tracks gericht op bijvoorbeeld cultuur. Ook zijn opleidingen rondom de randen van ‘cultuur’ en creatieve industrie, zoals bijvoorbeeld Communicatie, Leisure Studies en Commerciële Economie, niet meer meegenomen in de analyses. Om data over de jaren te kunnen vergelijken, zijn de gegevens voor 2018 tot en met 2022 met terugwerkende kracht berekend. Gegevens in deze publicatie zijn zodoende niet vergelijkbaar met gegevens uit eerdere publicaties en/of publicaties van andere provinciale cultuurmonitors.

De data van de mbo-opleidingen is niet gebenchmarkt. In verband met de AVG-wetgeving is het niet mogelijk voor DUO om de leerlingaantallen te registreren per onderwijslocatie, per studie. Dit zorgt voor een registratieprobleem – hierdoor is voor mbo-instellingen die in meerdere provincies actief zijn niet te achterhalen waar welke studenten hun opleiding volgen. Alle opleidingen van die onderwijsinstelling worden namelijk in de plaats van de hoofdvestiging geregistreerd. Voor Noord-Brabant kunnen we wel op provincieniveau uitspraken doen, omdat er geen provincie overstijgende mbo-instellingen zijn. In andere provincies komt dit type onderwijsinstelling wel voor, waardoor er geen landelijke vergelijking gemaakt kan worden.

In de tabel hieronder zijn de culturele opleidingen in Noord-Brabant terug te vinden. Het aantal opleidingen is berekend op basis van het criterium of er in het desbetreffende jaar studenten ingeschreven stonden bij de opleiding. Het kan dus zijn dat dit in het ene jaar wel het geval is, en in het opvolgende jaar niet. Daarnaast voeren opleidingen ook regelmatig administratieve wijzigingen door: subspecialisaties van opleidingen worden bijvoorbeeld samengevoegd tot één studie. In absolute zin daalt het aantal opleidingen dan, maar het aantal studenten niet altijd.

De volledige lijst van opleidingen voor alle provincies is op te vragen bij Het PON & Telos.

Culturele opleidingen – Noord-Brabant

Mbo-opleidingen	Hbo-opleidingen	Wo-opleidingen
Acteur	B Autonome Beeldende Kunst	B Algemene Cultuurwetenschappen
Allround DTP-er	B Circus and Performance Art	B Industrial Design
Allround medewerker AV-productie	B Communication and Multimedia Design	B Liberal Arts and Sciences
Allround mediamaker	B Creative Business	M Architecture, Building and Planning
Allround podium- en evenemententechnicus	B Creative Media and Game Technologies	M Industrial Design
Allround signmaker	B Dans	M Kunst- & cultuurwetenschappen
Applicatie- en mediaontwikkeling (Gamedeveloper)	B Docent Beeldende Kunst en Vormgeving	
Applicatie- en mediaontwikkeling (Mediadeveloper)	B Docent Dans	
Artiest (Drama)	B Docent Muziek	
AV-productie (Fotograaf)	B Docent Theater	
AV-specialist	B Geo Media & Design	
Creatief vakman	B Muziek	
Creatief vakman (Ambachtelijk schoenmaker)	B Trend Research & Concept Creation in Lifestyle	
Creatief vakman (Glazenier)	B Vormgeving	

Onderzoeksverantwoording monitor Waarde van cultuur 2024

Creatief vakman (Hoedenmaker)	M Animatie	
Creatief vakman (Keramist)	M Architectuur	
Creatief vakman (Lederwarenmaker)	M Game Technology	
Creatief vakman (Ontwerpend Meubelmaker)	M Kunsteducatie	
Fashion design & productmanagement	M Master Choreografie (joint degree)	
Fotograaf	M Master of Arts in Fine Art and Design	
Gamedeveloper	M Muziek	
Junior productmanager fashion	M Performing Public Space	
Junior stylist	M Professional Master in Media Innovation	
Medewerker design (Medewerker styling)		
Medewerker productpresentatie		
Medewerker sign		
Mediamanager		
Mediaredactiemedewerker		
Mediavormgever		
Mediavormgever (Animatie/audiovisuele vormgeving)		
Mediavormgever (Art & Design KC GOC)		
Mediavormgever (Grafische vormgeving)		
Mediavormgever (Interactieve vormgeving)		
Muzikant		
Podium- en evenemententechnicus		
Podium- en evenemententechnicus Geluid		
Podium- en evenemententechnicus Licht		
Ruimtelijk vormgever		
Signmaker (Signspecialist)		
Signspecialist		
Vormgeving ruimtelijke presentatie en communicatie (Stand-, winkel en decorvormgever)		
Vormgeving ruimtelijke presentatie en communicatie (Vormgever productpresentatie)		

Sociaal kapitaal

Brabant ten opzichte van andere provincies

We hebben openbare data over cultuur verzameld voor zover die uit te splitsen zijn naar de twaalf provincies van Nederland. Hiermee komt de positie van de provincie Noord-Brabant in vergelijking tot andere provincies in beeld. Dit deel van het onderzoek kan dan ook worden gezien als een provinciale benchmark. De aanpak sluit aan bij de werkwijze van de Regionale Cultuurmonitor van de Boekmanstichting, een monitor die voor een belangrijk deel is ontstaan vanuit de dataverzameling voor de landelijke Cultuurmonitor van de Boekmanstichting en de specificaties hierop voor de provinciale benchmarks zoals die in eerdere edities van Waarde van Cultuur en andere provincies zoals Zeeland en Gelderland. Ook de indicatoren die verzameld zijn komen uit deze benchmark en de monitor van de Boekmanstichting. Het gaat dan met name om cijfers over het culturele aanbod (zowel soorten instellingen als soorten tentoon- en voorstellingen, maar ook nabijheid van voorzieningen), participatie (cultuurdeelname passief en actief) en geldstromen (financiering vanuit overheden en fondsen), bedrijvigheid en werkgelegenheid.

De cijfers komen uit de periode 2017–2022 en soms 2023. De data komen met name van het CBS, van andere landelijke trendonderzoeken (zoals het LISS-panel van Centerdata van de Universiteit van Tilburg) en van brancheorganisaties zoals die van poppodia en festivals, musea en bibliotheken. Alle data zijn geordend naar provincie. Daarmee worden absolute verschillen met andere provincies inzichtelijk, bijvoorbeeld: Noord-Brabant heeft een x-aantal bioscopen en dat is meer/minder dan andere provincies. We kijken echter ook naar gewogen data, voor zover weging relevant kan worden toegepast. De weging is op basis van bevolkingsaantallen per provincie (voor elk jaar in de periode 2017–2023). Zo ontstaat een gewogen rangorde van de provincies, bijvoorbeeld Noord-Brabant heeft per hoofd van de bevolking x-aantal bioscopen en staat daarmee landelijk op een x-plaats tussen alle andere provincies (waarvan uiteraard ook de cijfers gewogen zijn).

Bronnen PASSIEVE CULTUURDEELNAME

- Museumbezoeken Boekmanstichting (maatwerk)
- Totaal bezoek voorstellingen podiumkunst CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Bezoek theatervoorstellingen CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Bezoek muziekvoorstellingen CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Bezoek dansvoorstellingen CBS Statline (Opendata.cbs.nl) 64
- Bezoek muziektheatervoorstellingen CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Bezoek cabaret- en kleinkunstvoorstellingen CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Bezoek overige voorstellingen CBS Statline (Opendata.cbs.nl)
- Bioscoopbezoeken NVBF Jaarverslagen Aantal leden bibliotheken (totaal)
- Dashboard bibliotheekstatistiek (WSOB/KB)
- Aantal leden bibliotheken (jeugd) Dashboard bibliotheekstatistiek (WSOB/KB)
- Aantal fysieke bibliotheekbezoeken Dashboard bibliotheekstatistiek (WSOB/KB)
- Aantal uitleningen bibliotheken Dashboard bibliotheekstatistiek (WSOB/KB) **ACTIEVE**

Bronnen CULTUURDEELNAME

- Tekenen, schilderen, etc. CentERdata LISS-panel
- Bespelen muziekinstrument CentERdata LISS-panel
- Zingen CentERdata LISS-panel

- Toneel, musical, ballet, dans CentERdata LISS-panel
- Lezen CentERdata LISS-panel
- Lid, vrijwilliger en/of donateur culturele vereniging of hobbyclub CentERdata LISS-panel

Perspectief van Brabanders: cultuurpeiling

Ten opzichte van Waarde van cultuur 2022 is de vragenlijst van de cultuurpeiling geüpdatet. Voor Waarde van cultuur 2024 is de vragenlijst van 2022 gebruikt, deze is geactualiseerd en waar mogelijk aangesloten op de VTO (VrijeTijdsOmnibus). Dit is een standaard vragenlijst van het CBS en de Boekmanstichting, waardoor (indicatieve) vergelijking met landelijke cijfers mogelijk is. In de vragenlijst zijn een aantal nieuwe vragen terug te vinden en diverse antwoordcategorieën zijn gewijzigd. Deze wijzigingen zorgen ervoor dat voor deze editie op slechts een enkele vragen een vergelijking in de tijd kunnen maken. De volledige vragenlijst is op te vragen bij Het PON & Telos.

De cultuurpeiling is in 2023 door 2.603 Brabanders ingevuld. Alle respondenten zijn woonachtig in Brabant en hebben de vragenlijst volledig online ingevuld. De vragenlijst heeft via PanelClix uitgestaan in september en oktober van 2023.

Representativiteit

Om voor heel Brabant representatieve uitspraken te kunnen doen, is het databestand gewogen op de variabelen leeftijd, opleidingsniveau en geslacht. Dit betekent dat respondenten met kenmerken die minder vaak voorkomen in de data dan in de Brabantse populatie in de analyses iets meer gewicht in de schaal leggen. Een weegfactor van 1 betekent dat het aandeel in de respons gelijk is aan het aandeel in de populatie. Een weegfactor boven de 1 corrigeert voor ondervertegenwoordiging in de respons, een weegfactor onder de 1 corrigeert voor oververtegenwoordiging in de respons. Tabellen 1 en 2 geven per achtergrondkenmerk weer wat de respons was en hoe de weging is vormgegeven.

Tabel 1: Verdeling van geslacht en leeftijdsgroepen binnen de respons en de populatie, met gehanteerde weegfactor.

		Verdeling respons	Verdeling populatie in Brabant	Weegfactor
Vrouw	18 t/m 29 jaar	9%	9%	0,98137
	30 t/m 39 jaar	11%	7%	0,65278
	40 t/m 49 jaar	10%	7%	0,74356
	50 t/m 64 jaar	17%	13%	0,77070
	65 jaar en ouder	13%	14%	1,00946
Man	18 t/m 29 jaar	3%	10%	3,78582
	30 t/m 39 jaar	5%	8%	1,60153
	40 t/m 49 jaar	5%	7%	1,34976
	50 t/m 64 jaar	10%	13%	1,31909
	65 jaar en ouder	17%	12%	0,72031

Tabel 2: Verdeling van opleidingsniveau binnen de respons en de populatie, met gehanteerde weegfactor.¹

	Verdeling respons	Verdeling populatie in Brabant	Weegfactor
Laag opleidingsniveau	23%	27%	1,16633
Middelbaar opleidingsniveau	42%	37%	0,89575
Hoog opleidingsniveau	35%	36%	1,01542

Stedelijkheid

Van de respondenten kwam 49% uit stedelijk gebied en 51% uit niet-stedelijk gebied. De stedelijkheid van een gebied is verkregen door de mate van stedelijkheid te koppelen aan de vier cijfers van de postcode van de respondenten. Er is niet gewogen naar mate van stedelijkheid.

Culturele doelgroepen van Brabant

Het Culturele Doelgroepenmodel is een segmentatiemethode speciaal voor de culturele sector en geeft onder meer inzicht in:

- levensfase;
- demografie (locatie, leeftijd, geslacht);
- socio-economische kenmerken (opleiding, inkomen);
- media- en internetgebruik;
- (culturele) interesses en gedrag; van huidig publiek en/of (potentiële) doelgroepen.

Er wordt onder meer gesegmenteerd op basis van cultureel gedrag en voorkeuren. Eerst in drie hoofdgroepen: Intensief, Medium en Licht, kijkend naar het gebruik (frequentie en diversiteit) van het huidige kunst & cultuuraanbod en vervolgens naar de 11 culturele doelgroepen. Het model is tot stand gekomen door data over cultuurgedrag te combineren met algemene informatie uit de Whize-database van Whooz. Deze Whize-data worden gevoed door meer dan 330 bronnen (demografische, sociografische, lifestyle, financiële, woning, enquête, mediagebruik, merkvoorkeur gegevens en nog veel meer). Het Culturele Doelgroepenmodel segmenteert middels postcodes en huisnummers personen (bijv. bezoekers van een culturele instelling) in één van de 11 culturele hoofdgroepen.

Ondersteuning cultuurparticipatie en cultuureducatie

Kunstloc Brabant voert een inventarisatie uit op het gebied van amateurkunst. Dit gebeurt kwalitatief, door middel van gesprekken met beleidsmedewerkers in dienst van gemeenten en met lokale adviseurs die via een culturele organisatie een ondersteuningsopdracht hebben gekregen. Met als doel een actueel beeld te krijgen van de amateurkunstondersteuning in Brabant.

¹ Laag opleidingsniveau: lage school, basisschool, mavo, vmbo. Middelbaar opleidingsniveau: havo, vwo, mbo. Hoog opleidingsniveau: hbo, wo.

Onderzoeksverantwoording monitor Waarde van cultuur 2024

De informatie over het programma Cultuureducatie met Kwaliteit komt uit de *Monitor Cultuureducatie in Brabant 2021 – 2024, een onderzoek onder aanbieders, intermediairs en scholen over de voortgang binnen de Cmk3- regeling*. Dit onderzoek is uitgevoerd door Het PON & Telos, in opdracht van Kunstloc Brabant, als penvoerder van het Cmk3 Brabantstad-consortium. Het consortium bestaat uit De Nieuwe Veste (Breda), CiST (Tilburg), CultuurContact (Helmond), Huis73 ('s-Hertogenbosch), De Muzelinck (Oss), Erfgoed Brabant en Kunstloc Brabant.

De uitgebreide onderzoeksverantwoording staat in dit rapport. [Monitor Cultuureducatie in Brabant 2021 - 2024 \(kunstlocbrabant.nl\)](https://kunstlocbrabant.nl)

Economisch kapitaal

Provinciale en gemeentelijke cultuuruitgaven

We hebben openbare data over cultuur verzameld voor zover die uit te splitsen zijn naar de twaalf provincies van Nederland. Hiermee komt de positie van de provincie Noord-Brabant in vergelijking tot andere provincies in beeld. Dit deel van het onderzoek kan dan ook worden gezien als een provinciale benchmark. De aanpak sluit aan bij de werkwijze van de Regionale Cultuurmonitor van de Boekmanstichting, een monitor die voor een belangrijk deel is ontstaan vanuit de dataverzameling voor de landelijke Cultuurmonitor van de Boekmanstichting en de specificaties hierop voor de provinciale benchmarks zoals die in eerdere edities van Waarde van Cultuur en andere provincies zoals Zeeland en Gelderland. Ook de indicatoren die verzameld zijn komen uit deze benchmark en de monitor van de Boekmanstichting. Het gaat dan met name om cijfers over het culturele aanbod (zowel soorten instellingen als soorten tentoon- en voorstellingen, maar ook nabijheid van voorzieningen), participatie (cultuurdeelname passief en actief) en geldstromen (financiering vanuit overheden en fondsen), bedrijvigheid en werkgelegenheid.

De cijfers komen uit de periode 2017–2022 en soms 2023. De data komen met name van het CBS, van andere landelijke trendonderzoeken (zoals het LISS-panel van Centerdata van de Universiteit van Tilburg) en van brancheorganisaties zoals die van poppodia en festivals, musea en bibliotheken. Alle data zijn geordend naar provincie. Daarmee worden absolute verschillen met andere provincies inzichtelijk, bijvoorbeeld: Noord-Brabant heeft een x-aantal bioscopen en dat is meer/minder dan andere provincies. We kijken echter ook naar gewogen data, voor zover weging relevant kan worden toegepast. De weging is op basis van bevolkingsaantallen per provincie (voor elk jaar in de periode 2017–2023).

Bronnen PUBLIEKSINKOMSTEN

- Recette bioscopen NVBF Jaarverslagen
- Eigen inkomsten musea Boekmanstichting (maatwerk)
- Eigen inkomsten bibliotheken Dashboard bibliotheekstatistiek (WSOB/KB)

Bronnen UITGAVEN BIS, CULTUURFONDSEN, PROVINCIES EN GEMEENTEN

- Cultuurlasten Provincies: CBS Detaillering cultuurlasten (cbs.nl)
- Cultuurlasten Gemeenten: CBS Detaillering cultuurlasten & lv3- data (cbs.nl)
- BIS subsidies: Ministerie van OCW & Boekmanstichting (maatwerk)
- Meerjarige subsidies Rijkscultuurfondsen: Ministerie van OCW & Boekmanstichting (maatwerk)

Uitvraag professionele instellingen (Culturele Atlas)

Van in totaal 171 instellingen uit de B7-steden hebben we voor de periode 2019-2022 gegevens over inkomsten, subsidies en (personele) lasten verzameld. Concreet betekent dit dat bij de gemeenten de jaarstukken van de meerjarig gesubsidieerde instellingen zijn opgevraagd. We vroegen om:

- De **jaarverslagen (bij voorkeur) of de jaarrekeningen** (als er geen jaarverslagen beschikbaar zijn) uit 2021 en 2022 van de culturele instellingen waarmee de gemeente

een **structurele en/of meerjarige subsidierelatie** heeft en die zich hiervoor hebben moeten verantwoorden.

- Daarbij vroegen we naar wat de verantwoordingsgrens is (dit kan bijvoorbeeld bij bedragen vanaf 5.000 euro zijn, maar soms ook hoger zoals 25.000 euro).
- Een herhaalde verlening van projectsubsidies rekenen we in het kader van dit onderzoek ook onder een structurele/meerjarige subsidierelatie.
- Mogelijk hebben gemeenten al een overzicht van dit soort cijfers voor 2021 en 2022, bijvoorbeeld in Excel. Als dit het geval is, dan hebben we deze ook opgevraagd.

Vervolgens zijn alle benodigde cijfers in de jaarrekeningen opgezocht en ingevoerd in een onderzoeksformat in Excel. Dit format bestaat uit drie tabbladen (inkomsten, subsidies en lasten). Per tabblad worden per instelling de cijfers ingevoerd naar deelcategorie.

Begrippen (oa obv Handboek verantwoording cultuursubsidies OCW 2017-2020 en laatste wijzigingen, update gecheckt bij OCW juli 2021)
Inkomsten
- Publieksinkomsten: Met publieksinkomsten wordt bedoeld de eigen inkomsten uit bv kaartverkoop (recettes of uitkopen), horeca (tijdens uitvoeringen), verkoop van programma's, beeld- of geluiddragers, inkomsten uit vergoedingen van radio of televisie, crowdfunding en eventueel overige direct aan het publiek gerelateerde inkomsten.
- Sponsoring: Met sponsoring wordt bedoeld inkomsten van een persoon of organisatie, meestal een bedrijf, die een activiteit of organisatie steunt door geld of andere middelen ter beschikking te stellen, in ruil voor publiciteit.
- Overige directe inkomsten: Hiermee worden alle inkomsten bedoeld die en directe relatie hebben met de kernactiviteit(en) en niet bij de voornoemde twee posten zijn genoemd.
- Totaal indirecte inkomsten zijn inkomsten die geen of slechts een indirecte relatie hebben met de kernactiviteiten van de rechtspersoon. Hieronder vallen zaken als verhuur van onroerend goed, horeca los van voorstellingen en het uitlenen van personeel.
- Totaal bijdragen uit private middelen zijn alle financiële bijdragen van private partijen (particulieren, inclusief vriendenverenigingen, bedrijven, private fondsen en goededoelenloterijen). Bijdragen zijn giften, schenkingen, donaties, legaten, nalatenschappen of contributies. Het betreft geen sponsorinkomsten
Subsidies
- Structureel OCW: Subsidie als BIS-instelling
- Structureel Fonds: subsidie van landelijke cultuurfondsen Letterenfonds, Fonds Podiumkunsten, Mondriaan Fonds, Filmfonds, Fonds CultuurParticipatie, Stimuleringsfonds voor Creatieve Industrie
- Overige publieke subsidies zijn subsidies van bv gemeentelijke over provinciale fondsen
- NB: subsidies van o.a. Prins Bernard Fonds, Fonds21 etc. bij overige inkomsten invullen
- NB: Inkomsten uit Coronasteunmaatregelen in 2020 ook vermelden bij inkomsten, ook al komen deze bv van de bovengenoemde cultuurfondsen
Lasten

- Totaal personeel: De totale personele lasten binnen de organisatie omvattende lasten voor personeel met een vast contract, lasten voor personeel met een tijdelijk contract en de inhuur van personeel.

- Totaal materieel: alle niet-personele lasten die al dan niet voor de kernactiviteit(en) gemaakt worden. Hieronder vallen activiteitenlasten materieel (zaken als zaalhuur (voor repetities en uitvoeringen), educatie, reis- en transportkosten, specifieke publiciteitskosten en kosten van vergunningen) en beheerslasten materieel (lasten die samenhangen met het beheer van de organisatie en niet direct toe te wijzen zijn aan activiteiten. Hieronder vallen zaken als huisvesting, kantoorkosten, algemene publiciteitskosten en afschrijvingskosten.)

CBS Microdata: Werkgelegenheid & bedrijvigheid

Binnen het economisch kapitaal is gebruik gemaakt van CBS Microdata-bestanden. Onder strikte voorwaarden kunnen instanties de Microdata-bestanden gebruiken om zelf onderzoek te doen. Het PON & Telos heeft toegang tot deze Microdata-bestanden middels een Remote Access verbinding. Ten opzichte van de vorige uitgave van de monitor Waarde van Cultuur zijn er een paar kleine veranderingen doorgevoerd.

Voor alle indicatoren is op basis van SBI-codes de bedrijvigheid en werkgelegenheid in de creatieve industrie in kaart gebracht. Dezelfde SBI-codes zijn vervolgens ook gebruikt om de uitsplitsingen naar de subsectoren te maken. De verschillende subsectoren zijn kunsten en cultureel erfgoed, media en entertainment en creatieve zakelijke dienstverlening (zie indeling in bijlage 1). Per indicator zijn vervolgens de cijfers op het niveau van de Brabantse gemeenten, de COROP-regio's en de provincie verzameld. Aantallen zijn in de rapportage afgerond op tientallen. Hieronder wordt per onderzoeksonderdeel beschreven welke bestanden zijn gebruikt en welke afwegingen er zijn gemaakt.

Aantal werkenden

Het aantal banen en de arbeidsvolume is berekend met behulp van de Polisadministratie² van het CBS. In dit bestand is een selectie gemaakt op alle werknemersbanen in december van het desbetreffende statistiekjaar. Alleen de unieke banen zijn geselecteerd. Aan deze banen zijn vervolgens de sbi-codes van de werkgevers van deze banen gekoppeld, evenals de werklocatie van de banen en de persoonskenmerken van de personen die de banen hebben³. Wanneer er gesproken wordt over het aantal banen, gaat het om het aantal unieke inkomstenverhoudingen. Het aantal voltijdequivalenten (VTE's; de arbeidsvolume) wordt berekend als een voltijdequivalent per baan, door het aantal voltijddagen te delen door het aantal baandagen van die baan in december. Deze voltijdequivalenten worden gesommeerd om zodoende het aantal VTE's te berekenend op geaggregeerd niveau. Deze data is verzameld in samenwerking met het HZ Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving.

Aantal zelfstandigen

2 <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/maatwerk-en-microdata/microdata-zelf-onderzoek-doen/microdatabestanden/spolisbus-banen-en-lonen-volgens-polisadministratie>

3 Hiervoor zijn de bestanden BETAB, Gemeentestpltab en GBAPRESONTAB gebruikt.

Om inzicht te krijgen in het aantal zelfstandigen in de creatieve sector, is gebruik gemaakt van het bestand INPATAB⁴. Het INPATAB bestand het aangewezen bestand om zelfstandig ondernemerschap uit af te leiden en bevat informatie over het inkomen op jaarbasis van personen op 1 januari van het verslagjaar. Een zelfstandige is een persoon die arbeid verricht voor eigen rekening of risico, in een eigen praktijk of bedrijf. In de data staan zij geregistreerd als zelfstandige op basis van de winstaangifte in de aangifte inkomstenbelasting bij de Belastingdienst. In de selectie van zelfstandig ondernemers zijn directeur-groootaandeelhouders, overige zelfstandigen en meewerkend gezinsleden niet meegenomen. In dit onderzoek focussen we ons op de zelfstandig ondernemer en maken we onderscheid tussen de zelfstandig ondernemer met personeel en de zelfstandig ondernemer zonder personeel (en een categorie waarvan onbekend is of zij personeel hebben). In de data is ook vastgelegd in welke gemeente de zelfstandige gevestigd is ('hoofdvestiging' van het bedrijf). Daarnaast selecteren we alleen de zelfstandig ondernemers die in het betreffende statistiek jaar actief waren – en dus inkomen hebben verworven.

Aantal bedrijfsvestigingen

Het aantal bedrijfsvestigingen in de creatieve industrie is in kaart gebracht met het Algemeen Bedrijvenregister (ABR Regio⁵). De gegevens in dit bestand zijn gebaseerd op het Nieuwe Handelsregister van de Kamer van Koophandel en gegevens van de Belastingdienst. Omdat bedrijven uit meerdere vestigingen kunnen bestaan, die niet per se zijn gevestigd in dezelfde gemeente of provincie, is er gekeken naar het aantal bedrijfsvestigingen op zowel het niveau van de provincie als de gemeenten binnen de provincie. In sommige gevallen betreft het vestigingen waar volgens de gegevens in het Algemeen Bedrijvenregister geen werkzame personen zijn. Deze bedrijfsvestigingen zijn in deze publicatie gepresenteerde cijfers dan ook niet meegenomen. We zijn uitgegaan van het aantal bedrijfsvestigingen in december van het desbetreffende statistiekjaar. Op die manier hebben we mogelijke dubbeltellingen uit de data gehaald, die ontstaan door administratieve wisselingen waardoor bedrijven onder verschillende identificatienummers in de data kunnen verschijnen (door bijvoorbeeld overname of verhuizing binnen dezelfde gemeente). Het is nog steeds mogelijk dat er een kleine overschatting in de data zit, doordat zelfstandigen zonder personeel ook in de Kamer van Koophandel staan ingeschreven en dus ook in het Algemeen Bedrijvenregister worden meegenomen.

Onderzoek in Waarde van cultuur 2022 heeft laten zien dat 98% van de bedrijven in de creatieve sector uit één bedrijfsvestiging bestaat en dat er relatief veel zzp'ers in de creatieve sector werken. Verder onderzoek in 2024 heeft laten zien dat niet alle bedrijven met maar één bedrijfsvestiging zzp'er zijn. Eerste verkennende analyses laten zien dat in 2022 landelijk 68% van de zzp'ers in de creatieve sector ook als bedrijfsvestiging geregistreerd staat. Door beperkingen in de data is het momenteel niet mogelijk hier meer uitspraken over te doen.

Bijlage 1 – Indeling SBI codes

Kunsten en cultureel erfgoed (KCE)	Media en entertainment (ME)	Creatief zakelijke dienstverlening (CZK)
90011 Beoefening van podiumkunst	58110 Uitgeverijen van boeken	70210 Public relationsbureaus

⁴ <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/maatwerk-en-microdata/microdata-zelf-onderzoek-doen/microdatabestanden/inpatab-inkomen-van-personen>

⁵ https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/maatwerk-en-microdata/microdata-zelf-onderzoek-doen/microdatabestanden/abr_regio-regionale-eeenheden-base

Onderzoeksverantwoording monitor Waarde van cultuur 2024

90012 Producenten van podiumkunst	58130 Uitgeverijen van kranten	73110 Reclamebureaus
90020 Diensten voor uitvoerende kunst	58140 Uitgeverijen van tijdschriften	82300 Organiseren van beurzen, congressen
90030 Scheppende kunst	58190 Overige uitgeverijen, geen software	74102 Industrieel en productontwerp
90041 Theaters, schouwburgen en concertgebouwen	58210 Uitgeverij computerspellen	74103 Interieur- en ruimtelijk ontwerp
91011 Openbare bibliotheken	58290 Software-uitgeverijen, geen games	71111 Architecten (geen interieurarchitecten)
91012 Kunstuitleencentra	59111 Filmproductie, geen televisiefilms	71112 Interieurarchitecten
91019 Openbare archieven	59112 Productie van televisieprogramma's	74101 Communicatie- en grafisch ontwerp
91021 Musea	59120 Facilitaire diensten voor film, tv	
91022 Kunstgalerieën en expositieruimten	59130 Distributie films en tv-producties	
91030 Monumentenzorg	59140 Bioscopen	
94994 Vriendenkringen van cultuur	59200 Maken en uitgeven geluidsopnamen	
79900 Reisinformatie- en reserveerbureaus	60200 Televisieomroepen	
85521 Dansscholen	63910 Persagentschappen	
85522 Kunstzinnige vorm van amateurs (geen dansscholen)	63990 Overige dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatievoorziening	
	74201 Fotografie	
	90013 Circus en variété	
	60100 Radio-omroepen	
	4761 Winkels in boeken	
	4763 Winkels in audio- en video-opnamen	
	58120 Databanken (vanaf versie 2016 van SBI 2008)	
	6329 Overige informatievoorziening	

Verkenningen

De effecten van maatschappelijke ontwikkelingen op makers en instellingen

De online vragenlijst is door 80 culturele instellingen en 158 makers / kunstenaars in Brabant ingevuld in de periode maart-april 2024. De culturele instellingen vertegenwoordigen producenten podiumkunsten, visuele kunsten, musea, festivals, poppodia, overige podia, centra voor de kunsten, bibliotheken en filmtheaters. Makers werkzaam in verschillende sectoren zijn vertegenwoordigd in het onderzoek. In de onderstaande paragraaf is meer informatie terug te vinden over de achtergrond van de respondenten.

Culturele instellingen

Tabel 3: Instellingen: type organisatie

	N	%
Theater, schouwburg, vlakke vloer	3	4
Concertzaal, muziekpodium	3	4
Bioscoop, filmtheater	6	8
Festival	8	10
Museum	6	8
Centrum voor de kunsten	4	5
Centrum Beeldende Kunst (CBK)	1	1
Gezelschap, producent, collectief, (kunstenaars)initiatief	11	14
Werkplaats/productiehuis	4	5
Opleiding	1	1
Steunfunctie/netwerkorganisatie	6	8
Anders	27	34
Total	80	100

De meerderheid van de respondenten is vertegenwoordiger van een culturele instelling met 1 t/m 9 medewerkers (70%). 19% van de respondenten is vertegenwoordiger van een culturele instelling met 10 t/m 49 medewerkers, 11% heeft 50 of meer medewerkers.

Individuele kunstenaars en makers

Tabel 4: Kunstenaars en makers: sector (meerdere antwoorden mogelijk)

	N	%
Theater (repertoire, eigentijds, experimenteel, cabaret/kleinkunst, jeugd, etc.)	15	9
Dans (hedendaags, experimenteel, jeugd, urban, etc.)	3	2
Muziek (symfonische orkesten, klassieke ensembles, pop, jazz, eigentijds/hedendaags, wereldmuziek, jeugd, etc.)	26	16
Opera en muziektheater (incl. musical/operette)	3	2
Podiumkunsten divers (met multidisciplinair aanbod op gebied van muziek, theater, dans etc.)	29	18
Beeldende kunst (inclusief fotografie)	89	56
Nieuwe media (inclusief gaming)	7	4

Vormgeving en mode	17	11
Architectuur	3	2
Film	15	9
Erfgoed (archeologie, historisch landschap, roerend, etc.)	9	6
Letteren (literatuur, poëzie)	11	7
Bibliotheken	4	3
Amateurkunst en cultuureducatie	30	19
Bovensectoraal (hoofddoel is multidisciplinair en niet in één bepaalde sector in te delen)	12	8
Anders	18	11
Totaal	158	

78% van de respondenten houdt zich bezig met productie (alleen of in gezelschap) en/of 35% met presentatie (bij een podium, festival, bioscoop etc.) en/of 44% met ontwikkeling/kennisdeling (opleiding, concours etc.).

80% van de respondenten is werkzaam als zelfstandige zonder personeel/freelancer. 4% werkt vanuit een eigen bedrijf met personeel, 3% is in loondienst en 13% is een combinatie van dezen.

Culturele loopbanen in Brabant

In dit verkennende onderzoek is via analyse van CBS microdatabestanden een antwoord gezocht op twee (hoofd)onderzoeksvragen:

1. Waar werken alumni van creatieve opleidingen aan Brabantse onderwijsinstellingen?

Daarbij is voor verschillende (geclusterde) afstudeercohorten van creatieve middelbare beroepsopleidingen of opleidingen in het hoger onderwijs aan Brabantse onderwijsinstellingen, geanalyseerd of alumni werkzaam zijn in Brabant of buiten Brabant en in de creatieve industrie of in andere sectoren.

2. Welke opleiding hebben werkenden in de Brabantse creatieve industrie genoten?

Daarbij is voor werkenden in de Brabantse creatieve industrie (peildatum december 2022), gekeken of zij in Brabant of buiten Brabant een creatieve of niet creatieve mbo- of ho-opleiding hebben afgerond. Voor dit onderzoeksonderdeel is gebruik gemaakt van de CBS Microdata.

De werksituatie is beschikbaar via microdatabestand SECMPOSWRK. Daarin is de voornaamste soort werkkring opgenomen van alle in Nederland werkzame personen in december 2022. De standplaats (vestigingsgemeente) is voor werknemers gekoppeld via SPOLIS data en voor zelfstandigen via de vestigingsgemeente uit INPATAB. Op basis van de standplaats is bepaald of een persoon in of buiten Brabant werkzaam is. Of een persoon binnen of buiten de creatieve industrie werkzaam is, is bepaald via de Standaard Bedrijfsindeling (SBI codes) in het bestand.

Data van alumni van opleidingen aan Brabantse onderwijsinstellingen is beschikbaar via DIPLOMAHOTAB (hoger onderwijs) en DIPLOMAMBOTAB (middelbaar beroepsonderwijs). Bij het selecteren van de creatieve opleidingen is de indeling gekozen die door het CBS wordt

gehanteerd in de monitor “Kunstenaars en afgestudeerden aan creatieve opleidingen”⁶. Data met betrekking tot het hoger onderwijs zijn beschikbaar voor de afstudeercohorten 1990/1991 tot en met 2022/2023. Voor het middelbaar beroepsonderwijs zijn data beschikbaar van de afstudeercohorten 2004/2005 tot en met 2022/2023.

⁶ www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2017/44/kunstenaars-afgestudeerden-creatieve-opleidingen-2017